

Datum: 2024-01-29

Svar på motion nr 19/2022 från Ann-Christine Furustrand (S) och Ingela Westerlund (S) - Permanenta lärarlönelyftet

Sammanfattning

Motionärerna föreslår att den statliga satsningen på Lärarlönelyftet ska permanentas för att lärarna i Österåker ska slippa oroas för att få en lönesänkning om det statliga bidraget inte längre kommer att delas ut. En statlig utvärdering av statsbidraget för lärarlönelyft visar att satsningen inte har bidragit till förbättrad undervisningskvalitet eller ökade kunskapsresultat. Förvaltningens slutsats är att det under 2023 tagits fram en ny modell för fördelning av lärarlönelyft i Österåkers kommun vilken, förutom att bidra till att premiera skickliga lärare, även kan verka för att ge effekt på skolresultat och vara eleverna till gagn.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige besluta

Avslå motion nr 19/2022 med hänvisning till att det under sommaren 2023 i facklig samverkan beslutades om en ny hantering av lärarlönelyft i Österåkers kommun.

Bakgrund

Lärarlönelyftet

Lärarlönelyftet är en statlig satsning vilken tillkom 2016 för att öka lönerna för lärare i skolan, i förskolan och på fritidshemmen. När det riktade statsbidraget infördes var syftet att öka statusen och attraktiviteten i läraryrket och genom satsningen var önskan från regeringen att minska bristen på legitimerade lärare. Satsningen skulle också belöna skicklighet för yrkesverksamma lärare, vilket förväntades leda till förbättrade kunskapsresultat och högre måluppfyllelse.

Våren 2016 (förordningen 2016:100) fick Statskontoret i uppdrag att följa upp, analysera och utvärdera statsbidraget för höjda lärarlöner till lärare och vissa andra personalkategorier. Sommaren 2020 tillkom även ett tillägg där Statskontoret fick i uppdrag att även analysera tänkbara konsekvenser av att föra över statsbidraget till det generella bidraget till kommunerna.

Sedan dess har Statskontoret lämnat två delredovisningar av uppdraget, en i slutet på 2017 (2017:21) och en lägesrapport i slutet på 2019 (2019:17) för att avsluta med en slutrapport, vilken lämnades som slutrapport våren 2021(2021:9) denna ses som en slutlig redovisning av uppdraget.

Delrapporterna redovisades i svar på Motion 8/2020 (KS2020/0106), därför riktar sig denna bakgrund enbart i det som framkommit i slutrapporten. Slutrapporten visar att över hälften av alla legitimerade lärare har fått del av statsbidraget, som huvudsakligen gått till de mest kvalificerade lärarna. Trots detta har fördelningen inte alltid beaktat elevernas behov och förutsättningar, även om vissa kommuner i viss mån tagit detta i beaktande vid omfördelning av bidraget under den angivna perioden. Även om lärarlönelyftet har resulterat i en generell lönehöjning för tre fjärdedelar av lärarna, har de som fått bidraget haft en svagare löneutveckling än förväntat enligt regeringens intentioner. Attraktiviteten för läraryrket har inte ökat generellt sett, men de som fått löneflyftet tenderar i mindre utsträckning att lämna yrket, vilket antyder vissa positiva effekter på att behålla skickliga lärare. Dock har satsningen inte påverkat antalet blivande eller färdiga lärare. Satsningen har inte heller resulterat i förbättrad undervisningskvalitet eller elevers kunskapsresultat, främst på grund av att den hanterats som en ren lönesatsning av huvudmännen istället för att utveckla verksamheten. För att nå långsiktiga mål behöver satsningen omstruktureras för att stödja både lärarlöner och förbättrad kvalitet i undervisningen och skolans verksamhet.

Lärarlönelyftet i Österåkers kommun

Lärarlönelyftet söks av respektive huvudman, vilket i Österåkers kommuns kontext betyder att pengarna söks och fördelas dels av utbildningsförvaltningen när det gäller de kommunala skolorna, och av respektive huvudman när det gäller de fristående skolorna. Beslut gällande en permanentning av satsningen kan därför bara omfatta de kommunala skolorna i det här fallet och fortsatt redogörelse kommer därför bara att behandla dessa.

Sedan 2016 fördelas lärarlönelyftet centralt av produktionsförvaltningen och sedan 2023 av utbildningsförvaltningen. Sommaren 2023 antogs ett nytt bedömningsunderlag för att söka medel för en period om 4 år, 20231001-270930. Ansökan lämnas av lärare till respektive rektor som motiverar och beslutar för lärarlönelyft i grund respektive gymnasieskolan. För förskollärare i förskola och lärare/fritidspedagog på fritidshem skickar lärare ansökan till rektor som skickar en rekommendation till skolchef, denne beslutar vilka som får del av lärarlönelyftet. Det månatliga påslaget för respektive lärare är fördelat om 2500 kronor.

För att ta del av bidraget måste lärare uppfylla de krav som finns i förordningen för Lärarlönelyftet (SFS 2016:100). Vidare sker bedömningen utifrån förordningen avseende praktisknära kvalifikation (2018:1309)

Sedan den nya rutinen togs i bruk hösten 2023 gäller ett tilldelat löne lyft i fyra år förutsatt att staten ger ett fortsatt statsbidrag. Utlysningar av nya ansökningsperioder görs inför varje hösttermin om det finns ekonomiskt utrymme på grund av att lärare som innehaft satsningen slutar eller bytt arbetsplats.

Utbildningsförvaltningen bedömer att den uppdaterade organiseringen av lärarlönelyftet i kommunen fungerat väl. Även om det kräver en del administration har arbetet gett goda möjligheter till att synliggöra och lyfta undervisningsskickliga lärare och ha en givande och utvecklande dialog om vad som karaktäriserar undervisningsskicklighet med både rektorer och lärare. Genom att ha en tidsbegränsad period möjliggörs även för fler att få ta del av satsningen, och inlåsnings effekter kan undvikas.

Förvaltningens slutsatser

Slutrapporten från Statskontoret visar att statsbidraget för lärarlönelyft hittills inte lett till förbättrad undervisningskvalitet eller ökade kunskaps resultat. Satsningen har dock påverkat positivt genom att lönenivån generellt ökat för lärare och utredningen indikerar på att satsningen till viss del skapat förutsättningar för att behålla skickliga lärare i yrket. Dock har satsningen inte bidragit till att höja attraktiviteten för yrket i form av att fler valt att utbilda sig till lärare eller fullfölja sin utbildning. Argumenten att permanenta löne lyftet för Österåkers del skulle då främst vara att attrahera skickliga lärare genom att erbjuda höga löner.

Statskontorets utredning visar att en stor del av lärarna, oavsett huvudman, som fått lärarlönelyftet som en permanent höjning av lönen halkat efter i den ordinarie löne revisionen jämfört med lärare som inte fått del av satsningen. I Österåker har förvaltningen även varit noga med att särskilja den ordinarie löne översynen och lärarlönelyftet, för att undvika att de lärare som beviljats satsningen skulle missgynnas i löne översynen, vilket Statskontorets utredning visar varit en övergripande effekt av den statliga satsningen.

Nackdelarna med att permanenta lärarlyftet är att det riskerar att skapa inlåsnings effekter samt att det påverkar löne strukturen. Då statskontorets utredning visat på att Lärarlönelyftet blivit mer en löne satsning och att satsningens konstruktion inte skapat förutsättningar för att på längre sikt bidra till förbättrad undervisningskvalitet eller höjda kunskaps resultat. Skulle en permanentning leda till ökade kostnader för kommunen, som på sikt kan leda till att utrymmet för andra resurser i skolan minskar.

Förvaltningen anser, i samråd med utbildningsförvaltningen, att då Österåkers kommun, tillsammans med fackliga företrädare, tagit fram en uppdaterad modell för hantering av lärarlönelyftet under 2023 är det önskvärt att inte se

över en permanentering utan istället följa upp hur den nya hanteringen påverkar lön och i slutändan elevernas resultat. Den nya modellen är framtagen för att bidra till att premiera skickliga lärare samt ge effekt på skolresultat och vara eleverna till gagn.

Tidigare beredning

Kommunfullmäktige har behandlat ärendet 2020-04-20, KF § 5:21.

Bilagor

Motion nr 8/2020 från Ann-Christine Furustrand (S) och Ingela Westerlund (S) - Permanenta lärarlönelyftet.

Staffan Erlandsson
Kommundirektör

Malin Hansson
Tf HR-chef

Expedieras
Akt

Digitala Signaturer